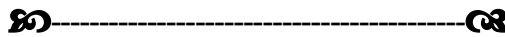

การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการจัดการท่องเที่ยวในเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยอง*

APARIHANİYADHAMMA 7 APPLICATION IN TOURISM MANAGEMENT IN THE
EASTERN SPECIAL DEVELOPMENT ZONE, RAYONG PROVINCE

พัชรศศิ เรืองมณีญาต์

Phatsasi Ruaengmaneeya

กองบัญชาการกองทัพไทย

Royal Thai Armed Forces Headquarters

E-mail: bumbunsiya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เขียนขึ้นเพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จังหวัดระยอง โดยการนำหลักอปริหานิยธรรม 7 เข้ามาประยุกต์ใช้ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า รูปแบบจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยอง สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่สำคัญ 2 หลักการ + 1 หลักธรรม ประกอบด้วย 1. หลักการจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การจัดการโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมและโลจิสติกส์ การจัดการด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว 2. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การติดตามและประเมินผล การร่วมรับผลประโยชน์ โดยการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรม 7 หลักธรรมที่นำไปสู่การพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษของรัฐบาล ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในพื้นที่ EEC ได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการท่องเที่ยว; เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก; หลักอปริหานิยธรรม 7

*Received March 6, 2022; Revised April 19, 2022; Accepted April 19, 2022

Abstract

This academic article was written to study tourism management in the Eastern Special Development Zone (EEC), Rayong Province by applying Aparihaniyadhamma 7. Findings were that the tourism management model in the Eastern Special Development Zone, Rayong Province can be synthesized into two important bodies of knowledge + 1 principle consisting of 1. Principles of tourism management in the Eastern Special Development Zone including tourism attraction management, transportation and logistics infrastructure management, tourism personnel management and building confidence for tourists, 2. principles of public participation, including planning, implementation of plans monitoring and evaluation co-benefits by applying the Aparihaniyadhamma 7 principles leading to the development of tourism management efficiency. This was in line with the government's special development zone development policy. to be in tandem with economic development society and environment to enhance tourism in the EEC area sustainably.

Keywords: Development of Tourism Management; Eastern Special Development Zone; Aparihaniyadhamma 7

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างประโยชน์และมูลค่าให้แก่ประเทศชาติอย่างมหาศาล ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม รวมถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว นับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งการผลิตสินค้าก็คือบริการต่างๆที่นักท่องเที่ยวเข้ามาเลือกซื้อ ทำให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ก็จะตกอยู่ในประเทศและช่วยให้คนในพื้นที่เกิดงาน เกิดรายได้ ช่วยกระตุ้นให้มีการนำทรัพยากรต่างๆของประเทศมาทำประโยชน์ได้อย่างมากมาย นอกจากนี้การท่องเที่ยวถือเป็นการแสวงหาความเพลิดเพลินและความสุขทางใจ เป็นวิธีการผ่อนคลายความเครียดที่ยอดเยี่ยม และส่งผลให้มีสุขภาพจิตแจ่มใสสุขภาพกายแข็งแรง ถือเป็นการชาร์จแบตเตอรี่ร่างกายให้พร้อมที่จะกลับไปจัดการกับภารกิจหน้าที่และชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี การท่องเที่ยวถือเป็นโอกาสให้ได้ไปเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ได้รับประสบการณ์ระหว่างการเดินทาง และในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงพุทธ เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมเดินทางเพื่อไปชมสถาปัตยกรรมของไทย และเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เช่น การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาศิลปวัฒนธรรมประเพณี การท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลวันสำคัญทางศาสนา การเข้าเยี่ยมชมอนุสรณ์สถานต่างๆที่สำคัญในท้องถิ่นนั้นๆ การเดินทางเพื่อศึกษาขนบธรรมเนียมความเชื่อที่สืบทอดกันมาของชุมชนท้องถิ่น

(กรมการท่องเที่ยว, 2561) ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสทางการท่องเที่ยวในเขต EEC จังหวัดระยอง ให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการยกระดับการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดระยอง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและกลุ่มเชิงสุขภาพ เพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้ประชาชนในพื้นที่ให้สูงขึ้น

ดังนั้นเพื่อให้ได้แนวทางการจัดการท่องเที่ยวในเขต EEC จังหวัดระยอง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดระยอง จึงควรเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ และกำหนดแนวทางการพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ให้สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังและสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยอง โดยการนำหลักการจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การจัดการโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมและโลจิสติกส์ การจัดการคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะเดียวกันประเทศไทยมีอารยธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีอยู่คู่กับวิถีชีวิตสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านาน จึงเป็นโอกาสที่จะนำหลักธรรมเข้ามาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยอง โดยการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ไม่ทำให้เสื่อม ทำให้เกิดความเจริญ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มประชาชน สามารถประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ให้เกิดการพัฒนาทั้งระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับประเทศให้มีความยั่งยืนต่อไป

การท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จังหวัดระยอง

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังคงมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยว ได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ภายใต้วิสัยทัศน์ “การท่องเที่ยวไทยมุ่งพัฒนาประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และเชิงคุณภาพชั้นนำของโลก ซึ่งส่งเสริมการปฏิรูปเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้อย่างยั่งยืน” (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ประกอบด้วย 3 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง โดยจังหวัดระยองมีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 55 แหล่ง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดระยองโดยส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับกิจกรรมพิเศษและนันทนาการ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มครอบครัวเป็นหลัก รองลงมาได้แก่กลุ่มวัยทำงาน ที่มีความสนใจพิเศษในเชิงศึกษาดูงานและกลุ่มท่องเที่ยวเชิงศาสนา ทั้งยังเป็นแหล่งปลูกผลไม้เมืองร้อนที่

มีชื่อเสียง ศิลปะวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ และเป็นเมืองอุตสาหกรรมการผลิต เป็นแหล่งวิจัย พัฒนานวัตกรรมของประเทศ จึงเหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งในเชิงธุรกิจไม่ว่าจะเป็นการศึกษาดูงาน การอบรม การสัมมนา ความผสมผสานร่วมกันระหว่างเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จังหวัดระยองได้มุ่งเน้นการเชื่อมต่อด้านการท่องเที่ยวกับภาคส่วนอื่นๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร ภาควัฒนธรรม (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อพัฒนาจังหวัด, 2562) ดังนั้นทิศทางการท่องเที่ยวในเขต EEC จังหวัดระยอง ส่งผลให้การจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่จังหวัดระยองมีทิศทางในการพัฒนาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความโดดเด่น ได้แก่

1. เป็นแหล่งศึกษาดูงานทางด้านอุตสาหกรรมมีการพัฒนา Industrial Tourism โดยมีการร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมในการเปิดให้ผู้สนใจเข้าศึกษาดูงานและเรียนรู้การผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม การดูงานท่าเรือขนถ่ายสินค้าและโดยเฉพาะในด้าน Green Industry การเรียนรู้การจัดการสิ่งแวดล้อม
2. เป็นแหล่งปลูกผลไม้เมืองร้อนที่มีชื่อเสียง แหล่งปลูกผลไม้เมืองร้อนขนาดใหญ่และมีชื่อเสียงของประเทศ ผลไม้ที่นิยมปลูกในจังหวัดระยอง ได้แก่ทุเรียน มะม่วง มังคุด สับปะรดเงาะ เป็นต้น
3. มีศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ มีสำเนียงภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเองและมีอาหารท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เช่น หมูชะมวง แกงส้มผักระชับ มีศิลปะการแสดงท้องถิ่นของระยองที่มีชื่อเสียง ได้แก่ การแสดงหนังใหญ่วัดบ้านดอน การแสดงลำตัด การแสดงหนังตะลุงคน

การจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2561-2564 มุ่งเน้นให้ความสำคัญเรื่องการวางรากฐานและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่จะป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยว ซึ่งกรอบแนวคิดการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวประกอบด้วยการใช้การตลาดและแนวโน้มของการท่องเที่ยวเป็นตัวนำ ควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งจากการคาดการณ์แนวโน้มการท่องเที่ยวในเขต EEC จังหวัดระยอง มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าชาวต่างชาติ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันและระยะเวลาพักค้างมาจากจังหวัดชลบุรี และพบประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ กลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวไม่มีคุณภาพ โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมและโลจิสติกส์บางพื้นที่ไม่สะดวก ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว การขาดแคลนแรงงานและบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และความเชื่อมั่นจากกลุ่มนักท่องเที่ยว (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2561)

1. ประเด็นปัญหาและอุปสรรคของการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เขต EEC

ปัญหาและอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวในเขต EEC เพื่อนำสู่การวางมาตรการแก้ปัญหาและพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขึ้น ได้แก่

1.1. ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและการท่องเที่ยวในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้และชายหาด

1.2 โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมและโลจิสติกส์บางพื้นที่ยังไม่สะดวก ไม่เชื่อมโยงถึงแหล่งท่องเที่ยวหรือเชื่อมโยงแต่มีปัญหามาตรฐานในการเดินทางจากตัวเมืองสู่เมืองท่องเที่ยวรองและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งปัญหาการจราจรติดขัดในพื้นที่ท่องเที่ยวยอดนิยม

1.3 การขาดแคลนแรงงานและการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งบุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังขาดมาตรฐานและทักษะโดยเฉพาะภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาเพื่อนบ้าน จีน เกาหลี รัสเซีย และสวีเดน เป็นต้น

1.4 ความปลอดภัยและความเชื่อมั่นจากนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวขาดความเชื่อมั่นและมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยวในบางพื้นที่ สืบเนื่องจากยังมีการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ทั้งคุณภาพและมาตรฐานของโรงแรมที่พักไม่เหมาะสมกับระดับราคา การเอารัดเอาเปรียบด้านราคาสินค้าและค่าบริการการท่องเที่ยว

2. แนวทางการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

การวางแนวทางการจัดการเพื่อสร้างการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นในเขต EEC ได้แก่

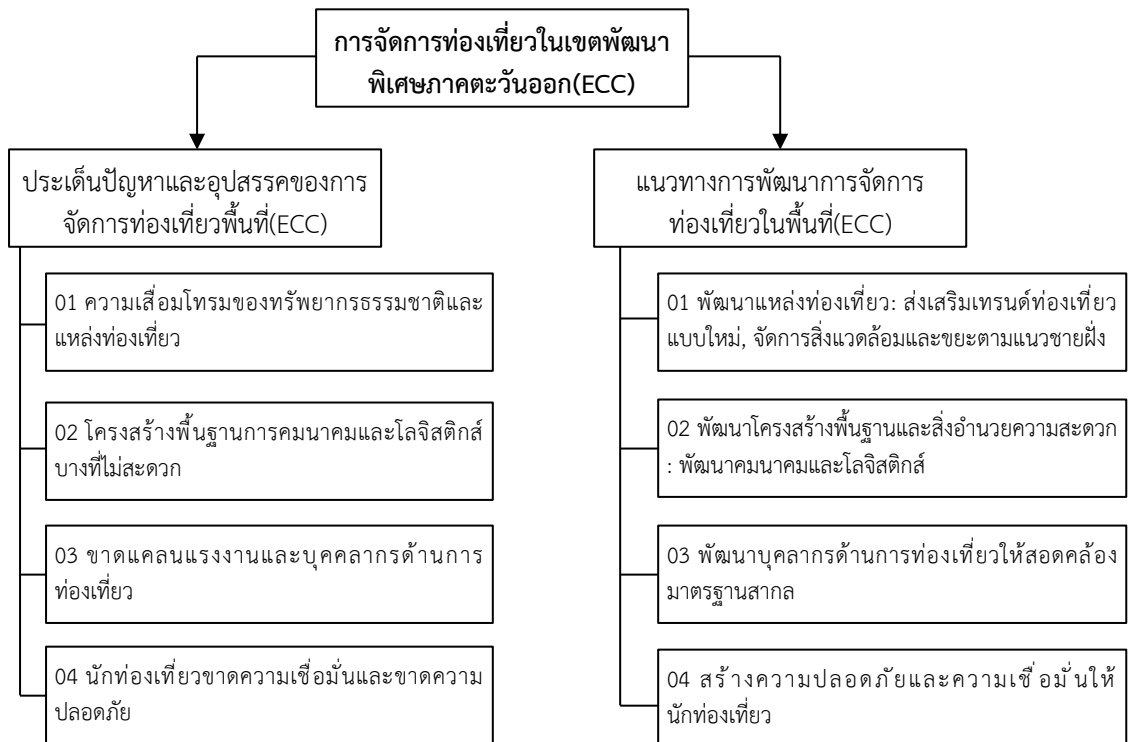
2.1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดและจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่มีเพิ่มมากขึ้น เช่น ส่งเสริมให้เกิดเทรนด์ท่องเที่ยวแบบใหม่ที่มีความหลากหลายรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ (Man-made Attractions) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาไปที่สนามบินอู่ตะเภาเชื่อมโยง เส้นทางท่องเที่ยวใหม่กับการท่องเที่ยวเชิงชุมชนและวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการกำจัดขยะตามแนวชายฝั่งทะเล การปรับปรุงป้าย บอทางและป้ายสัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การปรับปรุงระบบเสียงบรรยายให้มีหลากหลายภาษา มากขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ การจัดพื้นที่ (Zoning) เพื่อการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพการจัดการ พื้นที่และสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ EEC เป็นต้น

2.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย รวมทั้งช่วยกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปสู่เมืองท่องเที่ยวรอง ด้วยการสนับสนุนการลงทุน พัฒนาการคมนาคมและโลจิสติกส์ภายใต้แผนงานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด ให้ครอบคลุมทุกสาขาการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชน ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ที่สอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงาน เพิ่มศักยภาพบุคลากรให้มีสมรรถนะขั้นพื้นฐานตามตำแหน่งงาน โดยมีโครงการ อาทิ จัดตั้งสถาบันพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว และศูนย์การศึกษาด้านการท่องเที่ยว

2.4 การสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่ EEC และประเทศไทย ด้วยการเสริมสร้างภาพลักษณ์คุณภาพและความปลอดภัยให้กับพื้นที่โดยเฉพาะการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้ EEC เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมที่มีคุณภาพสูงต่อนักท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยอง

การจัดการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนนั้นจะต้องดำเนินการโดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบนพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนี้

1. การวางแผน ประกอบด้วย การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนและมีส่วนร่วมในการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. การดำเนินการตามแผน ประกอบด้วย มีส่วนร่วมเชิญชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนของชุมชนที่ได้วางแผนไว้และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการจัดการท่องเที่ยวกับหน่วยงานราชการ
3. การติดตามประเมินผล ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการติดตามและประเมินผล ร่วมในการสรุปผลการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการหาแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว
4. การร่วมรับผลประโยชน์ ประกอบด้วย สามารถใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ได้รับรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในสถานที่แห่งนี้

หลักอภิธานิยธรรม 7

อภิธานิยธรรม แปลว่า ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว หมายถึง ธรรมให้ไม่เสื่อมเกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวมนำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะฝ่ายเดียวเพราะเป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวมก่อเกิดเป็นความสามัคคีของหมู่คณะและการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน สรุปก็คือเป็นหลักธรรมที่สอนให้เรารู้จักหลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างชุมชน องค์กรหรือสถาบันให้เข้มแข็งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมู่ชนกับผู้บริหารบ้านเมืองการพัฒนาทางพระพุทธศาสนานั้นต้องเริ่มที่ตัวบุคคลหมายความว่าบุคคลที่อยู่ในชุมชนหรือสังคมควรที่จะได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรกหลักธรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาทางสังคม คือ อภิธานิยธรรมหรือข้ออภิธานิยธรรมได้แก่ธรรมไม่ทำให้เสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวมี 7 ประการ (ที.ม.(ไทย).10/70/90) คือ

1. หมั่นประชุมเนืองนิตย์ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดประชุมคณะทำงานศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนเป็นประจำทุกๆ เดือน มีการประชุมของคณะกรรมการทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐร่วม ภาคเอกชน และภาคประชาชน
2. พร้อมเพียงกันร่วมประชุม ซึ่งประกอบด้วย มีการประกาศวันเวลาดนัดประชุมให้ชัดเจน มีเนื้อหาสาระตรงตามประเด็นและผู้เข้าร่วมประชุมสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

3. ไม่ตั้งกฎข้อบังคับและระเบียบที่ขัดต่อระเบียบการเดิม ซึ่งประกอบด้วย มีข้อกำหนด กฎระเบียบไว้อย่างยุติธรรม ไม่เอื้อต่อประโยชน์ของฝ่ายใด และมีการออกกฎระเบียบในการ ดำเนินธุรกิจให้เป็นไปอย่างถูกต้องและชอบธรรม โดยให้ประชาชนในพื้นที่ยอมรับและสามารถที่ จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ได้

4. รับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย การให้ความเคารพและรับฟังคำชี้แนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น

5. การเคารพสิทธิมนุษยชน ซึ่งประกอบด้วย การจัดทำนโยบาย การสร้างองค์ความรู้ ใหม่ ๆ และการสร้างจิตสำนึกให้กับทุกภาคส่วน

6. การให้ความเคารพสถานที่ ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ กำหนดไว้โดยเคร่งครัด การให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมในพื้นที่และชี้แนะการปฏิบัติที่ถูกต้อง แก่นักท่องเที่ยว

7. การดูแลเอาใจใส่ต่อผู้มาเยือน ซึ่งประกอบด้วย การสร้างความประทับใจให้ นักท่องเที่ยว โดยให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในทุกด้าน และกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการ ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้เคยมาท่องเที่ยวได้กลับมาอีกครั้ง

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จังหวัดระยอง

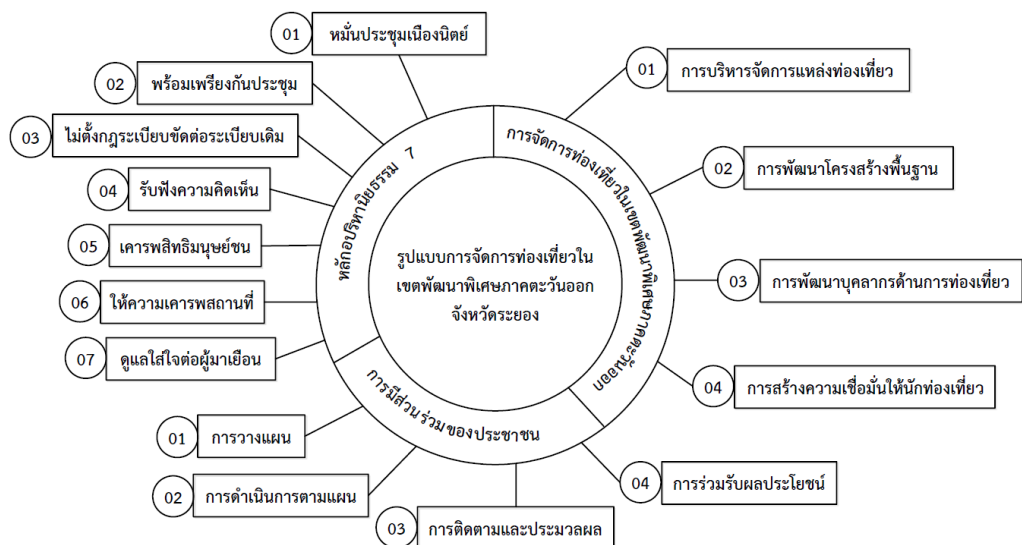
จุดเด่นของการท่องเที่ยวในเขต EEC คือการมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจำนวนมากและมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ให้เหล่านักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ เดินทางไปชื่นชม อาทิ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน บนพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่จะต้องดำเนินควบคู่ไปพร้อมกับการวางแผนทางการพัฒนา เพื่อสร้างการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ EEC จังหวัดระยอง เพื่อการป้องกันการสูญเสียของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งการเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพให้กับผู้มาเยือน (ไมเคิล คีตติง) ดังนั้นจึงเกิดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยอง ที่จะต้องบูรณาการหลักการที่เป็นการจัดการด้านความร่วมมือ 2 หลักการมาประยุกต์ใช้กับหลักธรรม ซึ่งประกอบด้วย หลักการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและหลักการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยนำหลักธรรมคืออปริหานิยธรรม 7 เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างการท่องเที่ยวในพื้นที่ EEC จังหวัดระยอง ให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งไม่ว่าองค์กรหรือหน่วยงานใด ทั้งภาครัฐหรือภาคเอกชนที่นำเอาหลักอปริหานิยธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของผลงานมากขึ้น เนื่องจากหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการนี้ เป็นหลักธรรมที่ใช้สำหรับการปกครองการบริหารจัดการเป็นหมู่คณะเพื่อเป็นเกาะคุ้มครองป้องกัน

ไม่ให้องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ เลื่อมถอยมีแต่เจริญก้าวหน้ายิ่งๆ ขึ้นไป ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมคิด ร่วมมือ ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา สนับสนุน ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุป

จากสาระสำคัญที่นำเสนอมาทั้งหมด สรุปในภาพรวมการประยุกต์ใช้หลักอุปธานิธรรม 7 ในการจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) จังหวัดระยอง ซึ่งสามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในเขต EEC จังหวัดระยอง ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยอง

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้จาก “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวในเขต EEC จังหวัดระยอง” มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 2 หลักการ + 1 หลักธรรม นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวในเขต EEC จังหวัดระยอง 2 หลักการ ซึ่งเป็นการจัดการด้านความร่วมมือ ประกอบด้วย (1) การจัดการการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การจัดการโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมและโลจิสติกส์ การจัดการด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว การสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว (2) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การติดตามประเมินผล การร่วมรับผลประโยชน์ ผสานกับ 1 หลักธรรม ได้แก่ หลักอุปธานิธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวได้อย่าง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย หมั่นมาประชุมกันเนืองนิตย์ พร้อม

เพียงในการประชุม ไม่ตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม ให้ความเคารพฟังความคิดเห็น
ผู้ใหญ่ เคารพสิทธิ มนุษยชน ให้ความเคารพสถานที่ และดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในเขต
EEC จังหวัดระยอง พบว่ารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ EEC จังหวัดระยอง มี
ปัจจัยพื้นฐาน 2 อย่าง คือ การจัดการการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และการมี
ส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยประยุกต์หลักอภิธานิธรรม 7 หลักธรรมที่ใช้สำหรับการ
ปกครองการบริหารจัดการเป็นหมู่คณะ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวให้
พัฒนามากขึ้น สอดคล้องกับนโยบายด้านการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษของรัฐบาล ควบคู่กับการ
พัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวในพื้นที่ EEC ได้อย่างยั่งยืน

จากสาระสำคัญที่นำเสนอมาทั้งหมดหวังอย่างยิ่งว่า บทความนี้จะมีประโยชน์ในด้าน
องค์ความรู้และเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ EEC จังหวัดระยอง โดยประยุกต์ใช้
หลักอภิธานิธรรม 7 เข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพจัดการการท่องเที่ยวในเขต EEC จังหวัดระยอง
ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้ ไปสู่การ
พัฒนาได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2561). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 – 2564 ของ
กรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: วิโอพี ก๊อปปี้ปรีน.
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อพัฒนาจังหวัด. (2562). *สรุปข้อมูลจังหวัดระยอง*. ระยอง:
กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อพัฒนาจังหวัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์
ครั้งที่ 34), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไมเคิล คีตติง.(ม.ป.ป.) *แผนปฏิบัติการ 21 เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการ
ท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2561). *แผนปฏิบัติการการ
พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก*, กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.